

Gfv.VII.30.083/2012/5.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az Antal Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Antal József ügyvéd által képviselt **felperesnek** az Ormai és Társai CMS Cameron McKenna Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Ormai Gabriella ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **bankgarancia teljesítése** iránt a Fővárosi Bíróságon 16.G.40.147/2004. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 2011. szeptember 13-án 9.Pf.20.552/2011/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes részéről 164. sorszám alatt előterjesztett és 165. sorszám alatt kiegészített felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.270.000 (egymillió-kétszázhetvenezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A B Sz E és B I mint szállító és a T K Vállalat mint vevő 1984. február 29-én szállítási szerződést kötöttek egymással. A fizetésről úgy rendelkeztek, hogy a vevőnek 1.576.400 USA dollár vételárrészt előlegként, a szállító bankgaranciájának átvételétől számított 30 napon belül kellett a szállítónak a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztályánál vezetett számlájára megfizetni. Ezen előleg beszedése érdekében a szállító köteles volt a bankján keresztül benyújtani a Magyar Nemzeti Bankhoz a vevő javára szóló, a szerződésben rögzített szövegű bankgaranciát.

A Vállalat 1984. május 18-án a szállítási szerződésben írt előleget az Sz E és B I-nek megfizette. 1989. december 7-én a Jugoszláv Nemzeti Bank a - az eredetileg a kibocsátástól számított 24 hónapra kiállított - bankgaranciát 1990. március 31-ig meghosszabbította. A Vállalat a Magyar Nemzeti Bankon keresztül a bankgaranciát 1990. március 30-án lehívta. A Jugoszláv Nemzeti Bank a bankgarancia összegét nem fizette meg, hanem akként nyilatkozott, hogy a

bankgarancia lejártát meghosszabbítja, mely nyilatkozatot a Vállalat nem fogadta el. A Belgrádi Körzeti Gazdasági Bíróság a B Sz E B I kérelmére 1990. április 18-án meghozott végzésével ideiglenes intézkedéssel megtiltotta a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztályának, hogy a bankgarancia alapján bármilyen kifizetést teljesítsen a Magyar Nemzeti Bank részére, egyben utasította a B Sz E és B I-t, hogy 30 napon belül a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróóság előtt peres eljárást indítson. Az Igazgatóság által ezen Választottbíróóság előtt megindított eljárás az Igazgatóság mulasztásai miatt megszűnt.

A Jugoszláv Nemzeti Bank ismételt megkeresésre 1996. július 3-án kelt a Magyar Nemzeti Bankhoz címzett nyilatkozatában elismerte az 1.576.400 USA dollár összegre vonatkozó fizetési kötelezettségét, és úgy nyilatkozott, hogy amint befagyasztott bankszámlái felett ismét rendelkezhet, a követelt összeget megfizeti.

A Vállalat 2001. január 17-én a felperesre engedményezte a Jugoszláv Nemzeti Bankkal szemben fennálló előleg visszafizetési garancián alapuló 1.576.400 USA dollár tőke, továbbá LIBOR + 3 % késedelmi kamatkövetelését. A Vállalat 2001. április 18-án a Magyar Nemzeti Bankon keresztül értesítette Jugoszláv Nemzeti Bankot az engedményezésről és felhívta a bankgarancia alapján a fizetési kötelezettségének a teljesítésére. A Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztályából 1996. novemberében YU G B a.d.-vé átalakult pénzügyintézet 2001. április 23-án arról értesítette a Magyar Nemzeti Bankot, hogy a Jugoszláv Nemzeti Bank hozzá továbbította a fizetési felszólítást, mivel a bankgaranciára vonatkozó dokumentáció nála volt. Nyilatkozatában a fizetés akadályaként pénzeszközeinek az USA általi zárolását jelölte meg.

A Jugoszláv Nemzeti Bank 2001. május 21-én arról tájékoztatta a Magyar Nemzeti Bankot, hogy a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztályát 1996. novemberében önálló bankká, a YU G Bank a.d.-vé alakították át, mely a Jugoszláv Nemzeti Bankkal kötött szerződés alapján jogutódként átvette a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztályának valamennyi jogát és kötelezettségét, ideértve a perbeli bankgaranciát is.

A felperes 2001. szeptember 28-án a Jugoszláv Nemzeti Banknak címzetten úgy nyilatkozott, hogy e bank tartozásának a YU G Bank a.d. általi átvállalásához nem járul hozzá, ezért vele szemben továbbra is a Jugoszláv Nemzeti Bank a bankgarancia kötelezettje, ezért felhívta őt a már lehívott bankgarancia alapján fennálló 1.576.400 USA dollár és kamatainak megfizetésére.

A felperes keresetében az alperest a jogelődje, a Jugoszláv Nemzeti Bank által 1448. szám alatt kibocsátott bankgarancia alapján

1.576.400 USA dollár, valamint annak 1990. április 1-től számított LIBOR + 3 % késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni. Arra hivatkozott, hogy a bankgarancia 1990. március 30-án lehívásra került, a Jugoszláv Nemzeti Bank pedig 1996. július 3-án kifejezetten elismerte az ebből eredő tartozását. A kötelezettségnek a YU G Bank a.d. részére történő átadása a vállalat mint jogosult hozzájárulásának hiányában vele szemben hatálytalan volt. Álláspontja szerint kereseti kérelmének elbírálására a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. tvr. (Nmjtvr.) 25. § j) pontja alapján a jugoszláv jogot kell alkalmazni. Kereseti kérelmének jogcímeiként a kötelmi viszonyokról szóló jugoszláv törvény 1083. és 1087. cikkeit jelölte meg.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a bankgarancia engedményezése érvénytelen az alkalmazandó jugoszláv jog szerint, de a bankgaranciát egyébként sem az alperes jogelődje bocsátotta ki.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Arra hivatkozott, hogy a perben megkeresett hatóság, illetve kirendelt szakértő véleménye alapján a vonatkozó jugoszláv jogszabályoknak megfelelően a perbeli követelés engedményezésének nem volt akadálya, ezért nem fogadta el az alperesnek az engedményezési szerződés érvénytelenségére utaló védekezését. Megítélése szerint a Jugoszláv Nemzeti Bank 1978. évi alapító okirata a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztályát önálló jogi személyként hozta létre. A bankgaranciát nem a Jugoszláv Nemzeti Bank, hanem a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztálya vállalta, mely önálló jogi személy akként szűnt meg, hogy annak jogutódja a YU G Bank a.d. lett, 2003. szeptember 1-től S Banka a.d. B elnevezéssel. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a megkeresett szerb hatóság, illetve a perben kirendelt szakértő véleménye csak abban tért el egymástól, hogy a hatóság szerint a perbeli követelés jogutódja a horvátországi R Vállalat. Figyelemmel arra, hogy az alperes sem a bankgaranciát vállaló Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztályának, sem a követelésnek nem a jogutódja, így fizetési kötelezettség sem terheli.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel hivatkozott arra, hogy a bankgarancia nyilatkozatot nem a Jugoszláv Nemzeti Bank, hanem annak Katonai Osztálya tette meg. Az alperes védekezésére figyelemmel ezért azt kellett vizsgálni, hogy ez a nyilatkozat a Nemzeti Bankot, vagy annak Katonai Osztályát kötelezte. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Jugoszláv Nemzeti Bankról és a Köztársaságok és Autonóm Tartományok Nemzeti Bankjainak egységes monetáris tevékenységéről szóló törvény 49. és 50. cikkei értelmében a Katonai Osztály a Nemzeti Bankon belül működő különleges szervezet volt, mely külön elnevezés alatt

végzett tevékenységei körében saját nevében és saját javára kötött jogi ügyleteket. E törvény 52. és 13. cikkein alapuló felhatalmazás alapján elfogadott alapító okirat 34. cikke értelmében a Katonai Osztály társadalmi jogi személy. A hivatkozott törvény 51. cikkének 2. bekezdése alapján hozott külön jogszabály szerint pedig a Katonai Osztálynak feladatkörébe tartozó ügyleteket az akkor jogi személyiséggel bíró ügyviteli bankok tevékenységére vonatkozó jogszabályok alapján kellett végeznie. Mindezekből az következik, hogy a bankgarancia nyilatkozat nem a Jugoszláv Nemzeti Bankot, hanem annak Katonai Osztályát kötelezte.

A másodfokú bíróság azt is megállapította, hogy a felperes az alperessel szemben érvényesíteni kívánt jogaként kizárólag a kötelmi viszonyokról szóló jugoszláv törvény 1083. és 1087. cikkeit jelölte meg és mindezt arra alapította, hogy a bankgaranciát az alperes jogelődje vállalta, ezért annak kötelezettje az alperes. A felperes a keresetlevében feltüntetett jogon kívül érvényesíteni kívánt más jogot nem jelölt meg. Ennek hiányában a per elbírálása szempontjából közömbös volt, hogy a Jugoszláv Nemzeti Bank a garancia nyilatkozat kibocsátása után milyen nyilatkozatokat tett, ezek ugyanis a hivatkozott jugoszláv törvény 1083. és 1087. cikkei alapján még valóságuk esetén sem eredményezhették azt, hogy a felperes az alperestől mint a bankgarancia kötelezett jogutódjától teljesítést követelhesse.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet jogszabálysértő voltának alátámasztására a felperes részéről a másodfokú tárgyaláson csatolt három okiratot a Pp. 235. § /1/ bekezdésére hivatkozással nem vette figyelembe.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében a felperes elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetének helytadó ítélet meghozatalát, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a kötelmi viszonyokról szóló jugoszláv törvény 1083. és 1087. §-ait, ugyanis tévesen foglalt állást a perbeli bankgarancia kibocsátójának személye tekintetében. A jogerős ítélet azért is jogszabálysértő, mert a Pp. 221. § /1/ bekezdésébe ütköző módon annak indokolása hiányos, nem meggyőző, mivel valóként megállapítható tényeket nem értékelte. A felperes hivatkozott arra is, hogy az eljáró bíróságok a felperesnek a per eldöntése szempontjából releváns, részben a bankgarancia kötelezettjének megállapításához, részben pedig az alperes esetleges más jogcímen történő marasztalásához kapcsolódó egyes bizonyítási indítványainak nem adtak helyt, ezek hiányában pedig nem lehetett ezekben a kérdésekben megalapozott döntést hozni. A jogerős ítélet sérti továbbá a Pp. 235. § /1/ bekezdését és a 249. § /1/ bekezdését is, mivel a másodfokú eljárásban a felperes részéről csatolt bizonyítékokat jogsértően rekesztette ki a másodfokú bíróság a per elbírálásából.

A bankgarancia kibocsátójának személyét illetően kifejtette, hogy a Jugoszláv Nemzeti Bank a pert megelőzően következetesen a bankgarancia kibocsátójaként és kötelezettjeként viselkedett, amit az eljárás bíróságok nem vettek figyelembe. A Jugoszláv Nemzeti Bank 1996. július 3-án kelt üzenetében elismerte a követelést és vállalta a fizetés teljesítését. Hivatkozott arra is, hogy bankgaranciát fogalmilag kizárólag bank vállalhat, míg a Katonai Osztály soha nem minősült önálló banknak, ezért fogalmilag kizárt, hogy a Katonai Osztály minősülne a perbeli bankgarancia kibocsátójának. A jogerős ítélet indokolása alapvető hiányosságának tartotta, hogy a másodfokú bíróság csak a saját álláspontját alátámasztó bizonyítékokra hivatkozott és elmulasztotta értékelni az ellenkező álláspontot alátámasztó, bizonyított tényeket. Az elsőfokú bíróság mellőzte a bizonyítás elrendelését abban a körben, hogy az akkori Jugoszláv Nemzeti Bankot terhelte-e valamilyen mögöttes felelősség a Katonai Osztály által vállalt bankgaranciákért. Mivel a bíróság nincs kötve a felperes által megjelölt jogcímhez, követelését szerződésen kívüli károkozás jogcímén kellett volna vizsgálnia.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Arra hivatkozott, hogy az eljárás bíróságok a bizonyítékokat okszerűen mérlegelték, ezért a jogerős ítélet ezen okból nem jogszabálysértő. Az indokolási kötelezettség teljesítésénél irányadó szempontok hiánytalanul teljesültek, a jogerős ítélet nem sérti a Pp. 221. § (1) bekezdését. A másodfokú bíróság a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján jogszerűen rekesztette ki a bizonyítékok közül a felperes részéről a másodfokú tárgyaláson becsatolt okiratokat, mivel a felperes nem tudta megindokolni, hogy mi akadályozta őt azoknak az elsőfokú eljárásban történő beszerzésében és előterjesztésében. Álláspontja szerint a felperes követelése jogcímeiként kizárólag a kötelmi viszonyokról szóló jugoszláv törvény két szakaszát jelölte meg, ettől eltérő jogcímet az első- és másodfokú eljárás során nem jelölt meg, a felülvizsgálati eljárásban új jogcímre pedig már nem lehet hivatkozni.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében fenntartotta azt a jogi álláspontját, hogy a bankgarancia kibocsátója a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztálya volt, a perbeli követelés semmilyen formában és módon nem követelhető az alperestől.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt nem találta az abban megjelölt okokból jogszabálysértőnek.

A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül hagyta figyelmen kívül a felperes részéről a fellebbezési eljárásban csatolt három okiratot. Mindhárom dokumentum a felperesnek az elsőfokú ítélet meghozatalát követően kelt írásbeli

megkeresésére keletkezett, a felperes pedig semmilyen ésszerű indokát nem adta annak, hogy azok beszerzése iránt miért nem az elsőfokú eljárás során intézkedett. Mindezekre figyelemmel a Kúria sem a Pp. 235. § (1) bekezdésében, sem a 249. § /1/ bekezdésében foglaltak megsértését nem találta megállapíthatónak.

A Kúria megítélése szerint a jogerős ítélet nem sérti az indokolási kötelezettségre vonatkozó szabályokat: a másodfokú bíróság az ügy érdemében hozott döntését a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt elveknek megfelelően, a szükséges terjedelemben indokolta meg.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206. § (1) bekezdésére hivatkozással a bizonyítékok helytelen mérlegelését is támadta. Erre figyelemmel a Kúriánk azt kellett vizsgálnia, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítási eljárás adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes és a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek megfelelően történt értékelése alapján megalapozottan állapította-e meg a tényállást.

A Kúria megítélése szerint a bizonyítékokat nem kirívóan okszerűtlenül mérlegelték a perben eljáró bíróságok, amikor a Jugoszláv Nemzeti Bank alapító okiratának 34. cikkére figyelemmel arra a következtetésre jutottak, hogy a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztálya önálló „társadalmi-jogi személy”, amely a Jugoszláv Nemzeti Banktól elkülönült jogalanyisággal rendelkezett. Ezt az álláspontot támasztotta alá a jogsegélyre kapott tájékoztatás és a szakértői vélemény is. Az eljáró bíróságoknak a jelen perben nem volt feladatul annak vizsgálata, hogy az alapító okirat hivatkozott rendelkezése megfelelő jogszabályi felhatalmazáson alapult-e.

A perben beszerzett bizonyítékok ezzel szemben ellentmondásosak voltak ate tekintetben, hogy a per tárgyát képező bankgaranciát a Jugoszláv Nemzeti Bank, vagy annak Katonai Osztálya vállalta. A garancialevél alapján sem egyértelmű, hogy kit terhel a benne foglalt kötelezettség, mivel azt a Katonai Osztály írta alá, de a szöveg szerint a Jugoszláv Nemzeti Bank vállalta a bankgaranciát. A Vállalat és a B Sz E B I között létrejött szerződés egyes rendelkezései is azt támasztják alá, hogy a Katonai Osztály, a szerződés 16. és 17. számú mellékletei pedig azt, hogy a Jugoszláv Nemzeti Bank vállalta a bankgaranciát.

A Jugoszláv Nemzeti Bank kötelezettség vállalását támasztja alá az 1984. május 17-én kelt értesítés, mely szerint a Vállalat a Jugoszláv Nemzeti Bank számára utalta át az I Tr Co-n keresztül a szerződés szerinti - és a bankgaranciával biztosított - előleget. A Jugoszláv Nemzeti Bank saját nevében levelezett 1990 májusában a Magyar Nemzeti Bankkal a bankgarancia meghosszabbításának tárgyában, illetve magáénak ismerte el a kötelezettséget 1996. július 3-án.

Ezzel szemben a Katonai Osztály kötelezettségét támasztja alá a Belgrádi Körzeti Gazdasági Bíróság 1990. áprilisi végzése, a Jugoszláv Nemzeti Bank 2001. április 23-i és május 21-i levelei, valamint a Horvát Nemzeti Bank 2003. augusztus 20-án kelt levele.

Mindezek alapján nem lehet azt megállapítani, hogy az eljáró bíróságok iratellenesen, a logika alapvető szabályait megsértve jutottak arra a következtetésre: a garancialevél kibocsátója nem a Jugoszláv Nemzeti Bank, hanem a Jugoszláv Nemzeti Bank Katonai Osztálya volt, mely szervezetnek pedig egyértelműen – és a peres felek által sem vitatott módon – nem az alperes a jogutódja.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a tátozáselismerésre is hivatkozva állította, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő. A Kúria ezzel kapcsolatban azt emeli ki, hogy a felperes a per során az adott okiratra mint a kibocsátó személyét alátámasztó bizonyítékra hivatkozott.

Arra, hogy a felperes által hivatkozott okirat tartalma tátozáselismerésnek minősül-e és annak mi a jogkövetkezménye – úgy mint a perben felmerült összes anyagi jogi jogkérdésre – a jugoszláv jog volt az irányadó. A tátozáselismerésre vonatkozó jugoszláv törvényi rendelkezésekről a Nmjtvr. 5. § (1) bekezdése szerinti hivatalbóli tájékoztató kötelezettsége a perben eljáró bíróságokat nem terhelte. Külföldi jog alkalmazása során a bíróság a felperes által megjelölt jogcímen túlmenően a külföldi jog tartalmának megismerése körében csak a peres felek erre irányuló kérelme esetén tájékozódhat. Ezzel ellentétes jogértelmezés a magyar polgári eljárás Pp. 1. §-ában rögzített egyik céljának teljesülését veszélyeztetné.

A felülvizsgálati kérelemben a jogcímmel kötöttség kapcsán kifejtettekkel kapcsolatban a Kúria rámutat arra, hogy az irányadó bírósági gyakorlat szerint [EBH 2004. 1143., EBH 2006. 1422.] a bíróság – főszabály szerint – a fél által megjelölt jogcímmel nincs kötve, bizonyított tényállás mellett más jogcímmel is dönthet a kereset megalapozottságáról. Figyelemmel arra, hogy a konkrét ügyben olyan tényállási elem, amely alapján az alperes szerződésen kívüli kárfelelőssége megállapítható lenne, nem állt rendelkezésre, az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül mellőzték ennek a jogcímmel a vizsgálatát.

Mindezekre tekintettel a Kúria nem találta megállapíthatónak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban való pervesztessége miatt a felperest

kötelezte a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint - figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § /2/, /5/ és /6/ bekezdéseire - az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megfizetésére.

Budapest, 2012. november 13.

Dr.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke
Dr.Osztovits András sk.előadó-bíró
Dr.Csóke Andrea sk.bíró